

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYÚJSÁG^o.-raEgész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYÚJSÁG.

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYÚJSÁG^o.-raEgész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podma-

niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvevő a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.Felelős szerkesztő és lapfőnököse:
DARÓCZI VILMOS.Hirdetések Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetésekéül
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Dohányültetés. *Daróczi Vilmostól.*
— Újabb tapasztalatok az istalótrágya kezelé-
séről. *Cserhúti Sándortól.* (Bef. jező közlemény.) —
A dohánykertészekről. *Dohányossy.* — A sűrűbb
ültetés s az egyenlő palánták. *Daróczi Vilmostól.*
— A dohánynak szaga és penésze az utér-
jedés után. *Q.* — Megnyelések a dohánypenész
képződéséről. *R.* — Még egy adat a sűrűbb ül-
tetéshez. *Daróczi Vilmostól.* — Országos gazda-
kongresszus. — Az ezredéves országos kiállítás
— Irodalom — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.
— Hirdetések.

Dohányültetés.

Régentén általánosan divó szokás volt:
a dohányültetést május elsején megkez-
deni, — sőt nagyon jól emlékszem rá,
hogy egyes éveken arra is volt eset ná-
lam, hogy még ápríl végén kiültettem a
palántákat. — A termelők, mikor egy-
mással összejöttek azzal szoktak volt egy-
másnak eldicsekedni, hogy „én már május
elsején megkezdtem az ültetést.“ — De
— fájdalom — azt hiszem, az idén keve-
sen lesznek, a kik ezzel dicsekedhetnének.

Bizony pedig ez már egy előrelátható
fatális körülmény, mert a tapasztalás két-
ségtelenül azt bizonyítja, hogy a korai ül-
tetés általában a legsikeresebb; — csak
ritka esetben és rendkívül kedvező időjárás
mellett lehet a késői ültetés — különösen
minőség és érettségre nézve — jobb. Ezt
bizonyítani alig szükséges, — hisz a bizo-
nyíték úgyszólván kézen fekszik, mert
minden gazda nagyon jól ismeri a nap-
jainkban már egészen megváltozott ab-
normis éghajlati viszonyokat, a tavaszi
folytonos száraz időjárást, amely rendszeren
már május első felében beköszönt s át-
meg júniusba is, minek következtében a
talaj meg lesz fosztva a dohánytermelésre

nézve alig pótolható ama kelléktől, amely
hivatva van a gyöngén beültetett palántát
dajkálni, ápolni, nevelni s a melyre 3—4
hétig okvetlenül szüksége van, — értve
azt a természetes nyirkosságot, melyet a
téli bő nedvesség folytán a föld magában
fentartott és amely május havában még
nagy részt benne van a talajban. Az ilyen-
kor és ily földre kiültetett palánta tehát
nemcsak hogy könnyebben fogamzik, de
a nyirkos, nedves talajban a gyökerei is
csakhamar terjedni kezdenek és vigan in-
dulnak a növésnek, — amellet ez időtáj-
ban még a nap sugarai sem tűznek oly
erősen és nem birják a palántákat annyira
lefonnyasztani, a mi később szintén igen
gyakran elő szokott fordulni és amely a
már szikkadtabb talajban igen káros kö-
vetkezmény, mert a dohányra a tulságos
nagy hőség még a nyirkos talajban is
nagyon ártalmas befolyással van. Jellemző
bizonyítékul szolgálhat e részben a világ-
hírű szumatra-dohánytermelésnél követett
ama bámulatos gond és figyelem, hogy
Deliben minden egyes dohánypalántát egy-
egy kis legyezőforma deszkával védnek és
árnyékolnak el a forró napsugarak ellen,
úgy, hogy az a kis fa-szerszám ott általá-
nosan használt nélkülözhetlen eszköze a
dohánytermelőknél, akik nagy szult fek-
tetnek és rendkívüli gondot fordítanak arra
is, hogy a kiültetendő palánta mindig üde,
friss és egy bizonyos koru legyen, — mert
ők a magot is hatnaponként vetik el,
vagyis minden hatodik napon bevetnek
egy melegágyat, melynek palántái hat napi
ültetésre éppen elegendők.

Mindezen dolgokat csak azért hozom
fel, hogy megvilágítsam ama rendkívüli
értéket, amely ama körülményben rejlik,

ha a korán kiültetett palánta — amint
mondám — az ültetés után 3—4 hétig
részesül ama nyirkosságban, mely az idő-
tájban még a földben lenni szokott. Az
ily dohány azután — ha csak valami kü-
lönös elemi csapás vagy kézzel fogható el-
hanyagolás által nem szenved — bizonyára
jól fog sikerülni.

Hogy mi tehát az a tavaszi nedvesség
a földben s mily rendkívül jótékony hatása
van ennek: azt szükségtelennek tartom
még tovább is fejtegetni, — mert azt hiszem,
hogy ennek értékét már minden értelmős
dohánytermelő eléggé felismerte és ameny-
nyire csak lehetséges — azon lesz, hogy
ez a megbecsülhetetlen nagy érték, a le-
hető korai kiültetés által kiaknázható le-
gyen.

Csak egy pár szót még a korai ülte-
tés előnyeiről.

A korábban elültetett palánta, a még
téli nedvességgel bíró talajban, a hirtelen
fogamzás és növés által csakhamar beár-
nyékolja magát, minek folytán a később
bekövetkezni szokott sovány, száraz időjá-
rással sokkal könnyebben tud megbirkózni,
— míg ellenben a már teljesen kiszáradt
földben az ültetvény már csak vegetál,
(amint erre elég bizonyíték a mult évi szá-
raz tavaszi időjárás,) és az akkor már erő-
sebb napsugarak sokkal károsabb befolyás-
sal vannak rá.

Könnyen felfogható tehát a korai ülte-
tés sok és nagy előnye a későbbi ültetés-
hez képest, — de ha ez utóbbi, önhi-
bánk nélkül — fájdalom — már mégis be-
következett: más uton kell a helyzetben le-
hetőleg enyhíteni és javítani.

Legyünk rajta tehát ha már elkéstünk,
hogy legalább nagyon ne késünk és hogy

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával érhetőek el.

„Hungaria“ műtrágya-, kénar és vegyi ipar részvény-
társaság, Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét, érdeklődőknek ingyen
és bérmentve küldjük meg.

— ami hatalmunkban áll — a mielőbbi elvetés eszközlését el ne mulasszuk.

Ezen körülménynél fogva kétszeresen szükséges, hogy a palánta, amelyet elültetünk, kitűnő és minden tekintetben hibátlan, az elkészített talaj pedig olyan legyen, hogy az elültetendő palánták, a jól megművelt és teljesen porhanyóvá tett földben könnyedén fejlődhessenek.

De — mindezek előrebocsájtása mellett — az én főczélom ez alkalommal azt megmondani és termelőinknek a lelkekre kötni, hogy ha az elültetés után csakugyan beköszöntene az a — éppen nem szívesen látott — kellemetlen vendég: a szárazság, (amelytől ugyan — a múlt hó végén beállott gyakori langyos esők következtében — mostanában nem igen lehet tartani,) az esetben még azt se szabad sajnálni és megvonni, még ha valamit fizetni is kellene a kertészeknek azért a munkáért, ami tulajdonképpen épp úgy az ő érdekükben is történik, — értem az öntözést, — amelyet én nem tartok valami nehéz feladatnak, egyszer vagy kétszer minden egyes tő palántát megöntözni; — nem mondom hogy könnyű dolog, de mindenesetre olyan, amit meg lehet tenni és amely nagyon gazdagon kifizeti magát, — annál inkább, ha az az öntözővel vízmennyiség műtrágya és trágyával lesz vegyítve.

Ami a műtrágyát illeti: itt most — mintegy emlékeztetésül — csak röviden említem fel, hogy az alkalmazandó műtrágya minősége és mennyisége mindig a talaj minőségétől és trágyaerejétől s részben az életeteménytől is függ. Ezekhez képest a műtrágyázásnak 3 fokozata van, u. m. gyenge, közepes és erős trágyázás. A dohányra általában a legajánlatosabb műtrágyák: 1. Thomasz-salak, — 2. kénsavas-káli, — 3. kénsavas ammónia, — 4. chilisalétrom. Az elszórára kell kath. holdanként: az 1.-ből 75—100—150 klgm., — a 2.-ből 75—100—125 klgm., — a 3.-ból 40—75—125 klgm., — a 4.-ből 50—70—100 klgm. — Azonban az én véleményem szerint: legcélzzerűbb a műtrágyát vízben feloldva, az ültetésnél való öntözőszer alkalmazni s ilyenkor — különösen a dohány egészségének javítása céljából — a legjobb hatásnak bizonyult a kénsavas-káli, még pedig úgy használva és oly arányban, amint én azt már igen sokszor előadtam, hogy t. i. egy liter vízben 6 gramm kénsavas káli oldandó fel és ez 3 fészekbe osztva öntözőndő a palántáknak készített lyukakba.

Végül még azt is megjegyzem, hogy a beültetendő föld utolsó felszántását nem szabad lágyban megtenni, és ha a szántás idején éppen esős idő járna, okvetlen be kell várni míg az idő kiderül és a föld annyira felszikkad, hogy szántás alkalmával sáros, lucskos ne legyen, mert ez által teljesen elveszítené porhanyóságát és az ültetés alkalmával a föld annyira összetapogatná, hogy ez által az egész nyári munka megnehezítetté, sőt ez a termés eredményére is igen káros befolyással lenne.

Élég keserves tanulságul szolgálhat a fentiekre nézve a múlt esztendei hó nélküli

tél és a nyári nagy szárazság, a melynek az volt a szomorú következtése, hogy talán évtizedek óta nem volt rosszabb dohánytermés mint a tavalyi; — ellenben az idén — leszámítva, hogy a hosszan tartó kemény hidegek miatt a palánták nem fejlődhetek ki s így a korai palántáknak híjjával vagyunk, de egyébként — még eddig elég kedvező az időjárás, s különösen a téli bő havazás és az utóbbi esőzések kielégítő biztosítékot nyújtanak a jelen évi kedvező eredményre; — reméljük tehát a legjobbat, de egyszerűségi igyekezzünk is a tőlünk kitelhető módon mindent megtenni, hogy célunkat elérhessük.

Daróczi Vilmos.

Újabb tapasztalatok az istállótrágya kezeléséről.

Irta: Cserhádi Sándor.

(Befejező közlemény.)

A különböző trágyakonzerváló szerek közül Holdelleiss harmat: a földet, a szuperfoszfát-gipszet és a kainitot próbált ki.

Az előzőleg közölt számokból kitűnik, hogy a föld a szárazanyag megapadására nagyon csekély befolyással van, ellenben a nitrogén elillanását igen jól meg tudja akadályozni, vagyis a föld nem akadályozza meg a trágya felbomlását, hanem igenis a nitrogén elillanását. A trágyában levő nitrogén 18%-a salétromsav alakjában volt hat hó múlva a földdel kezelt trágyában, holott a konzerválóanyagok nélküli trágya csak 1.7% nitrogént tartalmazott salétromsav alakjában, vagyis a föld visszatartotta könnyen felvehető tápanyag alakjában azt a nitrogént, ami különben veszendőbe ment volna.

Miután a földdel konzervált trágyában a nitrogén egy része salétrom alakjában fordul elő, az ily trágya hatása gyors, erőyes, de rövid ideig tartó lesz. Ezen okból, de nemkülönben azért is, mert a trágyának földdel való rétegzése annak kezelését a kihordásnál, továbbá a széttergetésnél nagyon megnehezíti, a földet a mi viszonyaink között gyakorlati szempontból jó trágyakonzerváló anyagoknak nem tartom.

A szuperfoszfát-gipsz a trágya megapadását nagyobb mértékben gátolja meg, mint a föld, de azért főhatása mégis inkább a már képződött szénsavas ammónia megkötésében nyilvánul. A szuperfoszfát-gipszes trágya 4.6%-kal több nitrogént tartalmazott, mint az eredeti trágya, amit Holdelleiss úgy vél kimagyarazni, hogy a foszorsav a levegőben levő nitrogénvegyeket is lekötötte. A lekötött nitrogén majd mind salétromsav alakjában volt a trágyában, amiért is azt mondhatjuk, hogy a szuperfoszfát-gipsz hatása nem lesz oly gyors, mint a földdel kezelté, de tartósabb leendő.

Az még mindig vita tárgyát képezi: vajjon a szuperfoszfát-gipszben a gipsz vagy a szuperfoszfát köti-e meg a nitrogént? Kár, hogy Holdelleiss mintaszerű kísérleteinél a közönséges gipszet figyelmen kívül hagyta.

Mindaddig, míg az határozottan kimutatta nem leendő, hogy a szuperfoszfát-gipsznek melyik alkotórésze a hatékony, azt ajánlom, hogy amíg a szuperfoszfát-gipsz olcsón kapható, jól készített trágyatelepen inkább szuperfoszfátot használjunk, mert az istállótrágyában a foszorsav van rendszerint minimumban és a szuperfoszfát-gipszsel két célt érünk el: megakadályozzuk a nitrogén elillanását és növeljük a trágya foszorsav-készletét.

A kainit legnagyobb mértékben akadályozta meg a trágya felbomlását, a nitrogén elillanását pedig szintén teljesen

meggátolta. — A kainit tehát annyiban a legelőkeletesebb trágyakonzerváló anyag, amennyiben nemcsak a nitrogént köti meg, hanem egyuttal a trágya felbomlását is lassítja. A kainittal kezelt trágya tehát nem veszít annyit a humusz szolgáltató anyagokból, mint az egyéb konzerválóanyagokkal kezelt; ennek dacára nem lehet azt ajánlani, hogy a trágyát minden körülmény között kainittal konzerváljuk. A kainit minden oly esetben, amidőn a talajnak káliumra nincs szüksége, drága konzerválóanyag, ellenben ott, ahol a káliumpótlásra rászorul a talaj, lehelyesebb eljárás leendő, a szükséges káliumot vagy legalább annak egy részét kainit alakjában a trágyatelepre hinteni. Káliumtrágyára leginkább rászorulnak a homok- és a tőzegtalajok, az utóbbiak leginkább csak mint rétvé hasznosíthatnak, amiért is csak azt mondhatjuk, hogy a trágyának kainittal való kezelése főleg a homoktalajokon lesz helyénvaló, egyrészt mert ezáltal a homok kálihiányát csökkentjük, másrészt mert a trágyának a homokban gyorsan történő bomlását lassítjuk s így hatását hosszabb időre biztosítjuk.

Középkötött, kötött talajon a trágya megapadását legjobban az által gátolhatjuk meg, hogy a trágyát nem hagyjuk sokáig a trágyatelepen, amint pedig az a talajba került, a bomlás úgy sem lesz rohamos.

Az elmondottak szerint középkötött, kötött talajú gazdaságokban a szuperfoszfát-gipsz, homoktalajokon a kainit lesz a legmegfelelőbb konzerváló-anyag.

Holdelleiss nemcsak azt határozta meg, hogy mily módon konzerválják a trágyát a különböző anyagok, hanem azt is, hogy mutatkozik-e különbség a természetben a különbözőképpen kezelt trágyák után. Kijelölt hét parcellát, melyek közül három trágyázatlanul hagyott és a területet első évben burgonyával, a másodikban búzával vetette be.

Az eredmény volt:

	burgonya	buza	szalma és	polya	mag
	mássa	mássa	mássa	mássa	mássa
trágyakonzerváló anyag nélkül	109.3	17.28	8.93		
trágyázatlan	97.1	16.59	7.03		
trágya szuperfoszfát-gipszszel	135.1	18.12	8.44		
trágyázatlan	100.6	16.39	7.23		
trágya kainittal	117.3	19.07	8.00		
trágyázatlan	105.7	15.84	6.62		
trágya földdel konzerválva	129.2	18.43	8.93		

A közölt számokból eléggé kitűnik a konzerválóanyagok természetközeli hatása.

A konzerválóanyag nélküli trágya hatása tulajdonképpen csak a második évben jutott érvényre, mert a könnyen bomló nitrogén elillant, s idő kellett, míg a nehezen oldódó növényi táplálék lett.

A szuperfoszfát-gipszszel és a földdel konzervált trágya hatása úgy az első, mint a második évben a legnagyobb volt.

A kainittal kezelt trágya az első évben sokkal gyengébben hatott, a második évben természetközeli hatása jelentékenyen emelkedett, miután a kainitnak a trágya felbomlását lassító hatása miatt a trágyából az első évben csak kevés tápanyag lett szabad. Igen valószínű, hogy kaliban szűkülő talajon a kainittal konzervált trágya hatása a második évben még nagyobb lett volna. Megjegyzendő még, hogy a kainitos trágyával trágyázott parcellán termelt burgonya tartalmazott legkevesebb keményítőt, 17.4%-ot, holott a többi parcellákon termelté 18.5—21.2% között ingadozott, amiből azon következtetés vonható le, hogy kainittal kezelt trágyát vagy még ősszel kell alászántani — a kísérletnél ez tavasszal történt, — vagy pedig oly növények alá kell adni, melyeknek minősége nem szenved a kainit mellekalkatárzeitól (takarmány, gabona).

A német gazdasági egyesület nagyobb arányú kísérletet indított meg a trágya leg-

megfelelőbb konzerválásnak megállapítására, melynek eredménye remélhetőleg tisztázni fogja ezen gyakorlati szempontból oly fontos kérdést.

Érdekes adatokat szolgáltatnak különben dr. Heinrichnek idevonatkozó kísérletei is. Heinrich számos konzerválóanyagot próbált ki és azt tapasztalta, hogy úgy a trágya szárazanyagának, mint a nitrogénnek a konzerválására leghatásosabb a gipsz, a szuperfoszfát-gipsz és a kainit.

A szuperfoszfát-gipsz és a közönséges gipsz hatása között különbséget nem tapasztalt, amiért is ő elterőleg Holdeffeisstől, a szuperfoszfát-gipsz hatását a benne előforduló gipsznek tulajdonítja. Heinrich tapasztalata szerint a konzerválóanyagok hatásaira igen nagy befolyást gyakorolnak bizonyos mellékkörülmények, melyeket a kísérletezők rendszeren figyelmen kívül hagytak és ami oka volt annak, hogy nagyon eltérő eredményeket nyertek. Igen nagy befolyása van például a trágya tömörségének; idevonatkozólag a következő kísérletet hajtotta végre:

4 liter tartalmu üvegedényekben lótrágyát (szalma nélküli) egyszer lazán, mászszor tömötten rakott be. Konzerválóanyagul gipszet, savanyú kénvasas meszet és szuperfoszfátgipszt használt.

Az eredmény következő volt:

	A száraz anyag		Száranyag maradt	Száranyag veszteség
	eredeti mennyisége	vissza maradt mennyisége		
I. Konzerválószer nélkül:	g	g	g	%
a) lazán berakva	397.6	208.4	189.2	47.6
b) lenyomkodva	653.5	526.1	127.4	19.5
II. 5 % gipsz hozzáadásával:				
a) lazán berakva	383.0	235.5	147.5	38.5
b) lenyomkodva	632.2	518.7	114.5	18.1
III. 5 % savanyú mészsulfát:				
a) lazán berakva	399.4	244.8	154.6	38.7
b) lenyomkodva	622.4	280.0	142.4	22.9
IV. 5 % szuperfoszfát-gipsz:				
a) lazán berakva	387.3	251.3	136.0	35.1
b) lenyomkodva	596.2	427.9	168.3	28.2

Az eredmény azt mutatja, hogy a trágya tömörségének sokkal nagyobb befolyása van a trágya szárazanyag- és nitrogénvesztésére, mint a konzerválóanyagoknak.

Ezen eredménynek igen nagy a gyakorlati fontossága, mert igen egyszerű módon a trágya letipratásával, nagy mértékben megakadályozhatjuk a trágya felbomlását, erre pedig vajmi ritka helyen vannak figyelemmel; naponta egy órán át a trágyát egy ökörrrel megtipratva, a trágyavesztés igen jelentékeny mértékben csökkenthető.

A trágya felbomlását baktériumok idézik elő, ezek természetesen, a konzerválóanyagoknak rájuk gyakorolt hatása mindaddig úgy szólván teljesen ismeretlen; már pedig mindaddig míg eziránt tájékozva nem leszünk, a trágyakonzerválás leghelyesebb módját eltalálni nagyon bajos leendő. Heinrich szerint végül a konzerválóanyagokból adott mennyiség szintén nagy hatással van a veszteség nagyságára. Minél többet adunk, annál biztosabb lesz a hatás, de annál nagyobb lesz a költség is.

Összegezve már most az elmondottakat, nyilvánvaló, hogy a trágya nitrogénjéből igen jelentékeny mennyiség mehet veszendőbe, részint már az istállóban, részint a trágyatelepen. Ezen veszteséget jelentékenyen csökkenthetjük első sorban a trágyának minél tökéletesebben való letipratásával és konzerváló anyagokkal. Konzerválóanyagokul középkötött és kötött talajokra legmegfelelőbb lesz a szuperfoszfát-gipsz mindaddig, míg annak az ára nem haladja meg a benne foglalt gipsznek és vízben oldható foszforsavnak piaci árát, ellenkező esetben czélszerűbb lesz közönséges gipszt használni. Homoktalajokra legmegfelelőbb konzerválószer a kainit.

Arra vonatkozólag ugyan nem tétettek pontosabb kísérletek, hogy a trágya öntö-

zése mennyire hátráltatja annak a felbomlását, de tekintettel azon körülményre, hogy minél szárazabb a trágya, annál nagyobb annak fölmelegedése és ennek megfelelőleg az anyagvesztés is; kísérlet nélkül is elmondhatjuk, hogy a trágya nyirkosan tartása által — mit naponkénti öntözéssel érhetünk el és amire természetesen trágyalé használandó — a trágya megapadását szintén jelentékenyen csökkenthetjük.

A dohánykertészekről.

A ki hazai dohánytermelésünk iránt meleg érdeklődéssel viseltetik s alkalmatlanul régi jeles dohánytermelőkké a jelenlegi viszonyok felől beható értekezéseket folytatni, gyakran hallhatja emlegetni a régi jó időköt, amikor még egy egy nagy termelő több szivarboríték-levelet szállított, mint most változatot levél az egész beváltási állomáson összegyűl. Ezen állítást a statisztikai adatok is igazolják, — mert tényleg a szivarboríték-levelek mennyisége évről-évre csökkenést mutat.

Mi lehet ezen hanyatlásnak indoka? Hiszen a magyar dohányjövődék központi igazgatósága, az utolsó tíz év alatt, a minőségére fektetett dohánytermelés előmozdítása czéljából, a szivarboríték és válogatott osztályú levelek árát tetemesen emelte, törvénnyel szabályozta a pajták és simitóhelyiségek nagyságát, talajvizsgálatokat tartott majd minden dohánytermelő vidéken s a régi talajokról a dohánytermelést leszorította, megállapította az ötéves vetésforgást, stb.

Ezen — a dohány minőségére fontos befolyással levő — intézkedésekkel szemben, dohánytermelésünk a kívánt fejlődést nem mutatja, holott a pipázás napról-napra csökken s a szivarozás oly óriási mérvben emelkedik, hogy a jövődék vezetősége kénytelen a dohánygyárak számát évről-évre emelni s nagy befektetésekkel újabb és újabb dohánygyárakat állítani fel.

Nekünk is arra kell tehát törekedni, hogy több és több szivargyártásra alkalmas dohányt termesszünk; mert ha dohánytermelésünk ez irányban előnyösen nem fejlődik s ezután is közönséges vágóanyagallal töltjük meg a jövődéki raktárakat: kénytelen lesz a jövődék vezetősége a dohánytermelést ismét redukálni, a mi nemzetgazdaságilag — különösen a mostani nyomott gabona-árak mellett — valóságos csapás számba menne.

Mi gátolja tehát a dohánytermelés fejlődését? — A jóakarát és szakértelem hiánya bizonyosan nem, mert ez dohánytermelőink legnagyobb részénél megvan. Nézetem szerint egyebek mellett főleg a *dohányos kertészeknek a dohánytermelő gazdaságához való viszonyának kedvezőtlen volta* az, mi az okszerű fejlődésnek akadályul szolgál.

Régibb időben a Szabolcs- és Szatmár-megyei gazda megfogadta a Heves megyei dohányost, adott neki tisztességes lakást, 1—2 hold földet, tehéntartást, stb. s a dohánytermés árán osztottak minden levonás nélkül. Ily szerződés mellett a dohányos szépen keresett s minden évben félretett egy-két száz forintot, melyen évek múlva otthon kis házat s földet vásárolt, biztosítván öreg napjaira a megélhetést.

A dohányost megbecsülte a gazda, de megbecsülte magát a dohányos is, mert tudta, hogy nem hiába fáradozott, munkájának gyümölcsét élvezni fogja. El is végzett minden munkát a maga rendes idejében; a fűzést, szárítást, későbbben a csomózást a legnagyobb gonddal s tapasztalatból merített szakértelemmel eszközölte. Volt is a munkának kellő látszatja, nem volt a beváltásnál annyi kihányás, mint szivar II. és szivar III. osztály.

Ezelőtt 6—8 évvel úgy a birtokosokra, mint a bérlőkre kezdettek nehezebb idők bekövetkezni, — A gabonaárak állandóan lefele mentek, juhnak, sertésnek, marhának értéke alább szállott, minélfogva a gazdának nagyobb része jövedelmének szaporítása czéljából az általa alkalmazott dohányos kertészek magának tetsző járulékaiknak redukálására gondolt.

Szabolcsmegyében kezdettek először a dohányosokkal oly szerződést kötni, hogy az általa termelt s átadott dohánynak minden kilogrammjáért a gazdának fizet 2 krt jég-, tűz-biztosítás, épület-rongálás, stb. czímen.

Eltekintve attól, hogy igen sok termelő csak a dohányos részét, azaz 4—5 méterháza dohányt biztosít évenként jégkár ellen, azonban kár esetén a liquidált összegben osztozik: ezen összeg melegsége magas és a szegény dohányos megkárosításával jár.

Átlag bead egy dohányos kertész-család 35 mm. dohányt jobb termés idején, melyért gazdájának visszafizet 70 forint.

35 mm. dohánynak tűz- és jégkár elleni biztosítási díja legfeljebb 76 frtra tehető, melynek felét a gazda tartozván viselni: a dohányos már e czímen is mintegy 32 frttal károsodott.

Ehhez járul még az, hogy most már a simitóházak fűtését és világítását is a dohányosok tartoznak fizetni: november elejétől február közepéig, azaz 3¹/₂ hónapon keresztül a fűtés és világítás egy-egy kertésznek legalább is 20—25 frtba kerül.

A régi jó, becsületes dohánykertészek midőn látták, hogy munkájuk a kívánt gyümölcsöt meg nem hozza s fáradságuk kellően jutalmazva nem lesz, de jövedelmük évről-évre csökken: lassankint visszavonultak a dohánytermeléstől, az újabb generáció pedig elődeinek nyomdokait nem követte.

Most ott állunk, hogy a dohányoskertészekben a komoly törekvés teljesen hiányzik arra, hogy ók válogatott vagy pláne szivarboríték-levelek előállítására dolgozzanak, nagyon megelégszenek, ha kevesebb fáradsággal és gondnal átszecsomózott dohányuk a II. osztály átlagát megütik és ennek beváltási árából tartozásaikat törleszteni tudják. Következő évben élnek ismét az előlegekből vagy feles kukoricaföld jövedelméből.

A Dohányújság hasábjain évekket előlött tárgyalatott már a dohánytermelő gazda és kertészek közötti viszonyának égető szükségessé vált rendezése, de az a napirendről leszorult. — Igénytelen cikkkecskémnek czélja: a kérdést ismét napirendre hozni s hiszem, hogy úgy a jövődéki tiszt-

viselőik, mint maguk a dohánytermelők is hozzá fognak szólni ezen kérdéshez, hogy a mostani állapot tisztázassék.

Jelenleg a törvény a dohányost cselekedni nem tekint, hanem a gazdával szerződő jogi személynek, kik között az esetleg felmerült magánjogi peres kérdés a rendes bírói eljárás szerint döntendő el. Igen, de az a dohányos kertész, kinek kenyérré valója is alig van, a gazdájával folytatandó perre ügyvédet fogadni s kiárandósága után esetleg évekre elvárni aligha tud; s ezáltal ki van szolgáltatva annak, hogy a gazdája által felajánlott bármely csekély összeget is elfogadjon s kérésétől elálljon.

Ily rendezetlen viszonyok között a munkás, szorgalmas és értelmes ember nem megyen dohányos kertésznek, hanem igenis dohányos kertész lesz a tunya, dologkerülő, ki keze munkája után másként megélni alig tudna. Az ilyen munkásokkal a dohánytermelést emelni a legnagyobb jóakarat s a legcélszerűbb hatósági intézkedésekkel sem lehet.

A kérdés mikénti megoldásáról esetleg egy későbbi cikkben fognak szólni, ha ugyan azt t. szerkesztő ur megengedi.*

Dohányosy.

A sűrűbb ültetés s az egyenlő palánták.

A dohány minőségének javítása szempontjából, kedvezenc eszméim közé tartozik: a palántáknak a szokottnál sűrűbben való ültetése és az ültetendő palántáknak egyenlő volta; — ezt a két feltételt én a haladás egyik legfőbb tényezőjének és előmozdítójának tekintem.

A sűrűbb ültetés alatt azt értem, hogy a sorok közötti távolság a 60—65 ctmtrt, a palánták egymástól távolsága pedig a 40—45 ctmtrt meg ne haladja. — Az átjáró sorok azonban mindenesetre szélesebbek legyenek, vagyis ezek 80—85 ctm. távolságra tehetők, hogy munkaközben a dohányban kár ne okoztassék. Ehhez képest, az utaló-gereblyék fogai is a fenti méretekhez alkalmazandók, u. m. átjárás nélküli és átjárással való távolság. Továbbá a növények a sorokban ne egymással szemben, hanem háromszögben (. . .) essenek.

Szilárd meggyőződésem, hogy a palántáknak túlrirkán ültetése nemcsak a jobb anyagot termelő vidékeken, hanem általában véve ártalmas a minőségre, de mennyiség tekintetében sem előnyös. A túlsűrű és túlrirka növények közt, véleményem szerint, a fent említett távlatok képezik a leghelyesebb szabályt.

A túlrirka ültetvények hátránya abban rejlik, hogy egyes tőkék, amelyeknek túlságos bő helyök van, ha még hozzá véletlenül valami jobb talajba is jutnak, egész fanagságra megnőnek, leveleik nagy, vastag szövettel bírnak s törékeny, rugékonyaság és tartalom nélküli anyagot adnak, e mellett a szomszédságukba eső apró dohánnyököket teljesen elárnyékolják, törpévé

teszik s ennek levelei fejletlenek, aprók és durvák maradnak; — ebből és az egyenetlen palánták elültetéséből származnak azután azok a rossz és a mellett felette különböző anyagok, u. m. vastag, durva, törékeny, apró, közép és sok más egyéb egyenetlenségek; — a túlsűrű ültetvények pedig természetesen egyáltalán ki nem fejlődhetnek, éretlen, zöld, tartalom nélküli anyagot adnak; — az arany közepűt tehát ha valahol, úgy bizonyára a dohánytermelésnél a legjobban érvényesül.

A 60—65 ctmtr sortávlat és a 40—45 ctmtr növénytávlat képezi a tiszaí, szegedi, debreczeni, budapesti stb. dohányok legrendesebb sor- és növénytávlatainak zsinórmértékét s én azt hiszem, hogy a termelők, a gyakorlat által oda fognak jutni, hogy majd később az általam most jelzett sűrűséget is még mindig ritkának fogják találni; — a kerti levelek pedig 40—45 ctmtr sor- és mintegy 30—35 ctmtr növénytávlatra ültetendők.

Az igaz, hogy a megművelésnél, u. m. a töltögetés, bugázás, kacsozás alkalmával így nagyobb óvatosságot igényelnek, mert a növények közelebb lévő egymáshoz, könnyebben és hamarabb megsérülhetnek. — de vigyázattal ezt is el lehet kerülni.

Mint mondtam, a fentjelzett sor- és növénytávlat szerinti ültetés képezi a leghelyesebb közeputat s ha a palánták ily arányban, rendszeren vannak elültetve: ezek adják aztán a legarányosabb leveleket.

Ezt láttam külföldi tanulmányutam alkalmával s ott és akkor közvetlen szemlélet utján szereztem alapos meggyőződést arról, hogy anyagra, nagyságra, egyenetlesszínre, kevésbé szakadozottságra, vékonyabb bordázatra, a levelek finomságára és még sok más egyéb előnyökre nézve csakis így lehet az óhajtott célt elérni.

De ezzel együtt jár az az igen fontos teendő is, ami én már elégszer hangoztattam s helyén valónak és időszerűnek tartom a termelők figyelmét erre ez alkalommal is különösen felhívni, az tudniillik, hogy az ültetés előtt a palántát kiváló gondnal kell kiszemelni és szálanként megvizsgálni, úgy, hogy az nagyságra, gyökérezetre, izomzatra teljesen egyforma legyen s amelyik szál nem válik be a többi közé, a gyökér nélküli, vékonyra felnyurgult, sárgás, satnya, törpe, vagy hibás palántákat irtalom nélkül el kell dobni. — Az így kiválogatott palánták azután ha egyenlő jól megművelt talajba jönnek, valószínű és remélhető, hogy azok a beültetett földön is egyenlően fognak felnőni és ilyenekül megmaradni, — amiről a külföldön szintén saját szememmel meggyőződtem, hogy azoknak az egyes szálaknak, amelyek véletlenül ritkábban maradtak, a levelei ott is vastagabbak és a bordái durvák lettek, de az egész termés általában egyenlő nagyságú, finom szövétű. selyem vékony tapintatú és a legtöbb esetben jól égő leveleket képezett.

Az ilyen tökéletes jó palántákból származó növények nem adnak egész apró dohánnyt, hanem rendszeren közép nagyságú leveleket szolgáltatnak, — de a külföldön nem is létezik az az óriási különbség, mint

nálunk, hogy 10 cmtres levélke legyen látható egy 50 cmtres levél mellett; — ezek a jó erős növények a földet hirtelen beárnyékolják s nem engedik annyira kiszáradni, mi által a növény folyton egyenlő és a növény rohamosan fejlődik; — azt is tapasztaltam, hogy ezekben a szél sem tesz annyi kárt, mint a ritkán ültetett dohányokban; — egyszerre és egyformán érnek, az időhöz mérten, amint ültetve lettek, s így érettségök stádiumához képest, fokozatos egymásutánban töretnék le.

Szóval — én a legjobban meggyőződésem szerint mondatom, hogy a palánták sűrűbb ültetése és gondos megválogatása mindenesetre azt fogja eredményezni, hogy dohányunk a jövőben, ily minőségileg, mint mennyiségileg, az eddiginél sokkalta kitünőbb lesz.

Daróczi Vilmos.

A dohánynak szaga és penésze az utó-erjedés után.

Tapasztalatunk e tárgyban, a dohánynak raktári kezelése után, igen bőséges; — minden évben elegendő bizonyítékok szerezhetek erről a gyakorlott dohánnyövedéki tisztviselő, ő tehát tudja is, hogy mi a teendője, — s ha e részbeni tapasztalatait leírja, ezzel nemcsak az ifjabb tisztviselői nemzedéknek, de a termelőknek is hasznos szolgálatot tesz, mert a jó eredmény itt is a beváltott dohány állapotától függ.

A szárazabb dohánynak az erjedés utáni szaga olyan, mint a méz, — vagy olyan, mint aminő illat üti meg az orrunkat, midőn a finom kír, vagy seragliano dohány dobozát először felnyitjuk, — kivéven a réti, vagy a kötöttebb talajon termesztöttek, sötétebb színű tisztavidékieket, amelyeknek a szaga is erősebb és kevésbé illatos. (valószínű, hogy nem egyedül a nagyobb ammon tartalom miatt.)

A nedves dohányok szaga, ha a dohány homokosabb talajról került, olyan csefere savany illatú. — ha kötöttebb talajú, vagy réti származék: akkor erős istálló szagú, s a csomókból olyan bűzös rothadt szag árad ki, amely többé teljesen el nem űzhető.

Ez utóbbiak adják azt a sokszor szidott „rossz trafik” dohánnyt.

A sárga homoki dohányokon, ha az utóerjedés hosszas, vagy magasabb hőfok alatt megy végbe, ha t. i. nedvesebb volt az anyag: akkor lehüléskor a leveleket sárga penész lepi meg. A réti féle anyagok a nedvesebb inkább és hamarabb okoz kocsányrothadást, levél elállást, mint fehér penészt, — de ezeken a salétrom, szóda kiütések gyakoriak, s ezek — különösen a felső leveleken és levél széleken — apró fehér pontocskáknak nyilvánulnak.

Ez arra enged következtetni, hogy a kifort nedvek gőzölgése, illetőleg a lehüléskori lerakódása, ezen képződményekhez hozzájárul és e miatt a nedves anyagnak az utóerjedéskori átforgatása épen nem volna indokolatlan.

A szárazon szállított dohány penészmertes marad.

Az erjedés után, a máglyáknak kiszáradása elleni védekezés a czélunk, ez pedig azok nagyobb tömegbe rakása által érhető el.

Mindazok a nedves dohányok, melyek a teljes erjedésnek átengedettek, az idén is kevésbé lettek penészesek, mint amelyek gyakraiban háborgattak, vagy alacsony máglyában képeztek.

Meg kell még jegyezni azon körülményt, hogy az olyan dohány, mely nyáron

* Sőt kérjük s örömmel és köszönettel vesszük. Szerk.

át állónak használt pajtában szárad: a mellett hogy mindenkor bűzös szaga marad, soha jól kiejrjedni sem tud és a legrosszabb penészeszél lepetik el.

Mindeme hitvány és penészes anyagok, ha az erjesztés előtt, bár fölaprózza, olcsón, gyorsan eladatnának: a fogyasztóknál kis mennyiségben kiszáradva, használható cikket képezhetnek, s a jövedék nyakán nem romlanának.

A termelő urak tehát mindezekből meg fogják érteni, hogy ha méltányos átvételt óhajtanak: akkor első sorban azon czél lebegjen szemük előtt, hogy *nedves dohánnyt ne szállítsanak*.

Hogy ezen követelményeknek miként fognak megfelelni: jövő alkalommal röviden majd arra is megfellelek.

Q.

Megfigyelések a dohánypenész képződéséről.

A dohánynak erjedés alatti penész képződésényeinél igen figyelemre méltó, hogy míg a tömeg-asztig külső (az asztagnak a külső légtől ájtárt szélein eső) csomóinak 80—90 százaléka penészes, addig a belső (ügynevezett betét) csomók alig-alig mutatnak valami kis penész maradványt.

A penészes csomóknál pedig azt tapasztaltam, hogy ott, ahol a kocsány vastagabb, t. i. a csomó kötése felé, ott képződik a legtöbb penész, — feljebb pedig, ahol a levél teljesen leszorul s levegő nem juthat be, igen kevés csomón fedezhető fel egy-egy parányi penész.

A nedves maglya alján legtöbb a ragacsos, az összetapadt, — ez ismét ott fordul elő a csomóban nagyobb mérvben, ahol a levél lap a szélein s hegyein legjobban leszorul.

Ezekből következik, hogy a nedves dohány nem az ügynevezett paraszt-asztagnak, hanem keresztezett-asztagnak fog legkevesebb penész mellett kiejrjeszteni. A tapasztadás ellen pedig jó eljárással inkább jó széles, mint magas asztag rakandó.

Tapasztalatainkat kötelesek lévén közre bocsájtani, ezért bátorodom e cikkekcske közlését kérni.

Reméljük azonban, hogy a derék magyar termelők — nemcsak hazafias, de saját egyéni jól felfogott érdekükben is — igyekezni fognak, hogy nedves dohánnyt többé ne szállítsanak.

R.

Még egy adat a sűrűbb ültetéshez.

A palánták sűrűbb ültetéséről irt cikkekben rá akartam mutatni, hogy mily rendkívül fontos dolog ez, úgy a dohánnyermés minőségének, mint mennyiségének emelésére nézve, — amit kétségtelenül bizonyítanak nemcsak a külföldi tanulmányutam alkalmával szerzett és általam azóta már többször felemlített tapasztalataim, hanem a teagerentül termelők példája is, amennyiben még a havannai és szumatrai dohánnyokat is a sűrűbb ültetés által kívánják javítani, mert még ezeknek a világhírű dohánnyoknak is szükségük van a minőség folytonos javítására; — s éppen azért sürgetem és ajánlom én folyvást ezen újításnak nálunk való meghonosítását, mint egy jelentékeny lépést a haladásnak.

Igen érdekesnek tartom közzé tenni, hogy éppen 30 évvel ezelőtt, egy hírneves és nagy gyakorlati képzettségű dohánnyter-

melő: *Gulácsy Imre*, „Népszerű utmutatás az okszerű dohánytermesztésre” cím alatt 1865-ben kiadott művében, erre nézve — ami engem szerfölött meglepett — szóról-szóra a következőket írta:

„A dohány termelő közönség legnagyobb része, a palántának egymástól *egy lábnyi* távra ültetését nagyon kevesnek tartja: én pedig még nagyon is soknak tartom, s ültetvényeimet bárki megnézi, 10" távolságot fog találni, s látni fogja a mellett, hol sűrűbben áll a palánta, ott van, ott kell lenni a legszebb dohánynak, mert a dohány felülről meleget, alólól árnyékot szeret. De más oldalról ha vesszük a dolgot, hogy is kívánhatjuk, hogy sok dohány legyen, hol kevés a levél? kevés pedig a levél ott, hol a tőke kevés! mert egy 1200 □ öles holdon, mely például 120° hoszu, 10" széles, van husz sor: e husz soron egy lábnyira ültetve a palántát egymáshoz, leszen 14,400 tő palánt, míg megfordítva ugyanazon földön ugyancsak a 20 sorban két és féllábra ültetve csak 9,600 tő lesz, — e különbség pedig holdankint nem megvetendő összeget ad.”

Megjegyzem, hogy a Gulácsy által jelzett 10 hüvelyk, a méter mérték arányában csak 27 ctmtr és 3, milliméter távolságot tesz, — amit ugyan én egy kissé már mégis túlsűrűnek tartok; — ellenben a sorközök 6 nála átlag félőlesek, s ez méter mértékben mintegy 95 centiméternek felel meg, de szerintem ez már túlrítka; — azért én — miként a másik cikkemben jellem — a 60—65 ctmtr sor és a 35—40 ctmtr palánta távolságot a magam részéről a legheylesebb középutnak tartom és ezt legjobban ajánlom.

Daróczi Vilmos.

Országos gazdakongresszus.

Lapunk múlt számában közöltük a III. orsz. gazdakongresszus szakosztályainak beosztását és a tárgyalalandó kérdéseket. — ezuttal — a hozzánk beküldött hivatalos kiadvány alapján — a gazdaközönség hővebb tájékozásául, egész terjedelmében közöljük a III. országos gazdakongresszus tervezetét.

A kongresszus eredete.

1. A III. országos gazdakongresszust rendezik:

a független gazdák 1894. évi december hó 8-án megtartott értekezlete és több vidéki gazdasági egyesület felszólítására az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek végrehajtó bizottsága és a független gazdák nevezett értekezletének e czélra kiküldött végrehajtó bizottsága.

A kongresszus czime, helye és ideje.

2. A kongresszus czime:

III. országos gazdakongresszus.

Helye: Budapest, Fővárosi Vigadó (Redoute).

A kongresszus irodája: Május hó 17-ig Budapest, Köztelek; május hó 18-ától 24-ig Budapest, Vigadó.

Ideje: 1895. év május hó 19., 20. 21., 22. és 23.

A kongresszus czélya.

3. A mezőgazdasági válság enyhítését czélzó törvényhozási, kormányi és társadalmi intézkedések tárgyalása, egy közgazdasági program megállapítása és a gazdátársadalom ez alapon való szervezkedésének előkészítése.

A kongresszus tagjai, azok joga és kötelesegei.

4. A kongresszusnak tagja lehet:

a) a ki valamely gazdasági testületnek 1895. évi január hó 31-ig tagja volt.

b) a kit az igazoló bizottság tagul felvesz. (Ha nem gazdasági egyleti tag).

c) Földművelési, pénzügyi, kereskedelmi, igazságügyi, honvédelmi, belügyminiszteriumok, a székes-főváros és a gazdasági egyesületek kiküldöttjei.

5. A tagsági díj 10 korona, mely május hó 1-ig a kongresszus pénztárába befizetendő, miről az illető igazoló tagsági jegyet nyer.

6. A tagok részt vehetnek bármely ülésen s ott tanácskozási és szavazati joggal bírnak, igényt tarthatnak a kongresszus tagok részére kieszközölendő kedvezményekre s az összes kongresszusi kiadványokat ingyen kapják. A kiadványok azonban csak azoknak a tagoknak küldetnek meg s a kedvezményekben is csak azok részesülhetnek, kik tagsági kötelezettségüknek május hó 1-ig megfelelnek.

A kongresszus előkészítése.

A) Rendező, szervező és igazoló bizottság.

7. A kongresszus előmunkálatait s az összes rendezést a rendező bizottság fogantatja az elnök, főtitkár s egy szervező bizottság útján. A rendező bizottság tagjai az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiküldöttjei, a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek végrehajtó bizottsága és a független gazdák értekezletének végrehajtó bizottsága tagjai.

8. A rendező bizottság maga választja elnökét, továbbá a kongresszus szakosztályai elnökét és jegyzőit, a főtitkár és titkárokat. Kebeléből egy szervező bizottságot, mely az elnököt és főtitkár működésében támogatja, továbbá a 4. §. b) értelmében egy háromtagu igazoló bizottságot a tagok felvételére.

9. A szervező bizottság a kongresszus előkészítése és rendezése ügyében szabadon intézkedik, jelöli a bizottságok elnökeit s működéséről a rendező bizottságnak mindenkor akkor jelentést tesz, a mikor szükségét látja, de minden esetre legalább egyszer, a kongresszust megelőzőleg.

10. Ugy a rendezőbizottság, mint a kiküldött szervező bizottság mandátuma a kongresszus megalakulásával véget ért, felelőssége azonban mindaddig tart, míg a kongresszus végrehajtó bizottsága a számadásokra a felmentvényt meg nem adta.

B) Főtitkár, titkárok.

11. A kongresszusi iroda főnöke s a rendező és szervező bizottságok előadója a főtitkár, kit a rendezőbizottság tagjai közül választ.

A főtitkár végrehajtója a rendezőbizottság határozatainak, behajtja a tagdíjakat, kezeli a kongresszus pénzügyeit, a rendezőbizottság határozatait értelmében utálynoz és ellenőrzi az ügymenetet.

12. A főtitkár működésében támogatják a titkárok, kiket szintén a rendezőbizottság választ.

A kongresszus szervezete.

A) Elnökség.

13. A kongresszus elén áll az elnökség, mely áll egy a rendező bizottság által s a kongresszus által megválasztott elnökből és két alelnökből. Az elnök akadályoztatása esetén az egyik alelnök elnököl az alakuló és zárúlésen.

Az elnök gondoskodik a jegyzőkönyvek hitelesítéséről s kinevezi a jegyzőkönyvvezetőket, egyszóval gyakorolja az elnöki jogokat.

A kongresszus elnöke egyttal elnöke a határozatok végrehajtására kiküldendő végrehajtó bizottságnak is.

B) Alakuló és zárúlés.

14. Május hó 19-én délelőtt 10 órakor nyitattik meg az alakuló ülés, melyen a tagok számbavételnek, megválasztatják az el-

nökség, megállapítatik az ügyrend a rendezőbizottság javaslatai alapján.

15. A zárulás május hó 23-án délelőtt 10 órakor tartatik meg, mely végleges dönt a szakosztályok határozatai felett, azokat összeegyezteti, megválasztja s utasítást ad a végrehajtó és a számvizsgáló bizottságoknak.

C) Szakosztályok és bizottságok.

16. A szakosztályok külön-külön alakul és zárulást tartanak, a rendezőbizottság jelölése alapján elnököt és jegyzőt választanak, s megállapítják a bizottsági ülések napirendjét, kijelölik elnökeiket a rendezőbizottság javaslata alapján.

A záruláson döntenek a bizottságok javaslatai felett s azokat összeegyeztetik s az elnök útján betérjesztik a kongresszus zárulásának.

17. A kongresszus 5 szakosztályból és 17 bizottságból áll, u. m.:

I. Mezőgazdasági és szakoktatásügyi szakosztály.

Bizottságai:

- szakoktatás és kísérleti,
- növénytermelési,
- szőlőszeti és borászati,
- állattenyésztés és állategészségügyi.
- vízjog és vízhasznosítási.

II. Hitel-biztosítás- és adóügyi szakosztály.

Bizottságai:

- hitelügyi,
- biztosítási,
- adóügyi.

III. Mezőgazdasági, politikai és értékesítési szakosztály.

Bizottságai:

- vámügyi és statisztikai,
- közlekedésügyi és ipari,
- értékesítési.

IV. Telepítés és kivándorlás, munkás- és cselédügyi szakosztály.

Bizottságai:

- telepítés és kivándorlási,
- cseléd- és munkásügyi,
- iparügyi.

V. Gazdasági érdekképviseleti szakosztály.

Bizottságai:

- mezőgazdasági érdekképviseleti,
- a gazdaságok helyzetét tárgyaló,
- mezőgazdasági jogügyi.

18. A bizottságokban folyik le tulajdonképp a kongresszus működése. A bizottságok szükség szerint egy vagy több ülést tartanak; a bizottságok tárgyalási alapját az előadói javaslatok képezik, a melyek nyomtatásban a kongresszus összes tagjainak eleve megküldetnek. Az előadói javaslatok felett vitának van helye, melyet az elnök vezet s ő szükség szerint bezár és esetleg szavazást rendel el az egyes kérdések felett. A bizottság határozatait az elnök közli a szakosztályal.

A bizottság határozatai ellen felelhetni a szakosztályhoz, a mely végérvényesen dönt.

D) Előadók.

20. Minden bizottságnak legalább egy előadója van. Előadók a tárgy megnevezésével és az előadás rövid kivonatának be- küldésével jelentkezhetnek a főtítár útján a szervező bizottságnál.

Az előadók tiszteletdíjban részesülnek, melyet a szervező bizottság szab meg.

E) Számvizsgáló bizottság.

21. A számvizsgáló bizottság feladata a kongresszus összes pénzügyi számadásait felülvizsgálni, záradékkal ellátni s műkö-

déséről a végrehajtó bizottságnak beszámolni.

F) Végrehajtó bizottság.

A kongresszus kifolyása és határozatainak végrehajtó közege a végrehajtó bizottság.

Feladata a zárulás utasításait végrehajtani a számvizsgáló bizottság jelentése alapján, a kongresszus számadásaira a felmentvényt megadni, a mivel működése véget ér.

Az ezredéves országos kiállítás.

Az ezredéves kiállítás igazgatóságának megkeresése folytán, amidőn az alábbi közleménynek lapunkban szíves készséggel helyt adunk, egyszersmind részünkről is melegen ajánljuk az érdekeltek becses figyelmébe.

FELHÍVÁS

az országban létező összes kereskedelmi társulatokhoz.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás V. (kereskedelem-, pénz- és hitelügyi) csoportjában külön osztály van tervezve a kereskedelem érdekeit szolgáló intézmények számára. Ide tartoznak az összes kereskedelmi társulatok és egyletek, a melyek bármily uton, ha csak társas összejevelesek és felolvasások által is, a kereskedelem érdekeinek szemmel tartását és előmozdítását tűzték ki feladatukul.

A csoport programja szerint e társulatok egy-egy dolgozatban ismertetni fognák történetüket, keletkezésük és működésük viszonyait s esetleg rajzokban és fényképekben bemutatnak helyiségeik külső alakját és berendezését.

A szóban levő társulatok közül azok, a melyekről a csoport intéző bizottságának tudomása volt, közvetlenül már föl lettek szólítva a kiállításon való részvételre. Meglehet azonban, sőt valószínű, hogy több kereskedelmi érdeket szolgáló társulat, minthogy címüket a bizottság nem ismerte, nem kapott felszólítást. Ez uton hívjuk fel tehát az illetéket, hogy a fentebbiek szerint a kiállításban részt venni és ebbeli határozatukról a kiállítás igazgatóságát folyó évi május hó végeig értesíteni szíveskedjenek.

Megjegyzendő, hogy ebből semmiféle költség, sem az igénybe veendő helyért sem az installatioért és felügyeletért nem fogja őket terhelni.

Egyben felhívjuk a társulatok közül azokat, a melyeknek birtokában a régebbi szabadalmass kereskedői társulatok hagyatéka (szabadalmi levelek, számadási- és jegyzőkönyvek, kereskedői czéhládák, pecsétek stb.) vannak, hogy ezeket is a csoport kiállítása számára az említett határnapig bejelenteni szíveskedjenek.

Budapest, 1895. áprill hó 16-án.

Falk Miksa s. k.

Lukács Antal s. k.

az 1896-iki ezredéves országos kiállítás kereskedelem-,

pénz- és hitelügyi csoportjának elnökei.

IRODALOM.

A „Közgazdasági Szemle“ április havi füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: A mezőgazdasági válság francia válságában, Barna Zoltántól, — A magánbiztosítási vállalatok, dr. Pólya Jakabtól, — A tőzsdé reformról, dr. Félegyházy Ágostól; — Irodalmi szemle, — Statisztikai értesítő, — Könyv- szemle, — A „magyar közgazdasági társaság“ értesítője.

„A Kert“ 3-ik száma, a következő gazdag és érdekes tartalommal jelent meg: Nyílt levél a szerkesztőhöz, Bereczky Mátétól, — Uj Mammuth czukorborsó, (Vts), — A karóbab nagyban termelése, (U. K.), — A konyhakerti növényháromság, Liebbald Bénéitől, — A kertész s annak munkaköre, Adamszky Józseftől, Rivers korai barackja, Angyal Dezsőtől, — A dinnye igényessége, éghajlat, fekvés és talaj iránt, Biró Páltól, — Néhány szó az őszi barack termeléséről, Cselkó Istvántól, — A kerti málna tenyésztése, Fuchs Emilről, — A gyümölcsfák nyese, Rothberg Gusztávtól, — A nagyvirágú teljes törpe alakú nyári ibolya, Vitalyostól, — Musa Ensete, Rész Lajostól, — Négy figyelemreméltó felütő növény, Rüdénburg Viktor- tól, — Az elősövények műveléséről, Fuchs Emilről; — Burgonya szemvájó eszköz, (Vts); — A spárga-bogarakról, Jablonowsky; — Tárca: A kert, dr. Rodiczky Jenőtől; Hírek; — apró szakközlemények, stb. Ezen füzetet 11 fametszet és 3 gyönyörű színes műmelléklet díszíti.

A „Szőlőszeti és Borászati Lap“ legutóbbi számának tartalma: Nehéz idők, N. G. — Szőlőtalajunk javítása, Kovács Dénestől, — Oltványok metszése, Maurertől, — Síma vesszők ültetése, Maurertől, — Tárca: Pinczeélet a régi jó időkben, — Kérdések, — Feleletek, — Hírek, — Apróságok, — Vidéki tudósítás, — Irodalom, — Műtrágályok.

„A Magyar Bortermelő Lapja“ mult hó 28-án megjelent 17-iki száma, a következő közleményeket tartalmazza: Vedekezés a májusi hidegek ellen, (B. J.) — A borok derítéséről, (R. D.) — A szőlőoltványok élsatnyulásának egy oka, (R. D.) A Zöld-Szilváni. — A Jaques, — Emlékeztető május hónapra. — Vegyesek.

VEGYESEK.

— **Előléptetések és áthelyezések.** *Bálványi Gyula*, dohánygyártási osztályvezető, a IX. fizetési osztály első fokozatába, *Benkhard Vilmos*, dohánygyártási osztályvezető, a IX. fizetési osztály második fokozatába lettek előléptetve, — *Zaránd Gyula* doh. jöv. tiszt, a faddi doh. bev. hiv.-tól a budapesthez, *Szabó Árpád* doh. jöv. tiszt, a budapesti doh. bev. hiv.-tól a faddhoz, *Meskó György* doh. jöv. tiszt, a nyirbátori doh. bev. hiv.-tól a nagybecskerekéhez, *Reim Kálmán* doh. jöv. tiszt a szuloki doh. bev. hiv.-tól a tiszaroffihoz, *Magyarossy Árpád* doh. jöv. segéd tiszt, a nagybecskerekéhez doh. bev. hiv.-tól a nyirbátorihoz, *Trásy Béla* doh. jöv. segéd tiszt, a tiszaroffi doh. bev. hiv.-tól a szegedihez, továbbá *Terletter Károly* dohángyári szertári kezelő a budapest-ó-budai dohángyártól a sátoralja-ujhelyhez, *Ernst Sándor*, dohángyövedéki segéd tiszt, a temesvári dohángyártól a fumeihez s *Mandics János*, dohángyövedéki segéd tiszt, a budapesti-ferencvárosi dohángyártól a budapest-ó-budaihoz helyeztetek át.

— **Szolgálati jubileum.** *Mottoni Oszkár*, fumei dohángyári szertári kezelő, mult hó 22-én ünnepelte hivatali szolgálatának negyvenedik évfordulóját, mely alkalommal az ottani tisztviselők testületileg üdvözlötték a jubilánst.

— **„A magyar gazdaságtörténet feladótáról“** nagyérdékű felolvasást tartott — dr. *Acsády Ignác*, akadémiai tag, a jeles tudós és író, a „Magyar Közgazdasági társaság“ gazdaságtörténeti szakosztályának mult hó 23-án tartott ülésén. A nagy gonddal és széleskörű tudással megírt kitűnő tanulmányt, röviden a

következőkben ismertetjük: A magyar gazdaságtörténet, mint tudomány, az egész anyagi polgárosodást, annak összes ágait, ezeréves fejlődésünk folyamán öleli föl. Magába foglalja a történet és közgazdaság egész körét, hogy a mult alakulásának minden fázisát megvilágítva, megmagyarázza, megérttesse a jelenkor szociális-gazdasági állapotait és képződményeit. A modern állam teljesen a gazdasági érdekek roppant jelentőségének tudata alatt áll, s e tudat vezeti egész politikáját. A gazdasági élet és érdekek fontossága azonban a mult minden századában épp oly nagy volt, mint ma, csak hogy a régi nemzedékekben nem jutott oly világos, oly határozott öntudatra. A történelem minden nagy eseménye mögött gazdasági szükségletek és rugók működtek, habár a küzdelem nem úgy, mint ma, gazdasági, hanem másféle jelzavak alatt folyt. De a gazdasági élet jelentősége tényleg a multban is éppen olyan volt, mint ma. A gazdaságtörténet főadata, hogy világot vessen arra, miként alakította át a magyarság az ezer év előtt birokba vett vadon földet Európáé Kansánjáé s az anyagi és szellemi műveltség magas színvonalán álló országga. A fölolvadó, a magyar állam uralkodó osztályainak eltérhetetlen érdemeit az ország anyagi polgárosodása körül első sorban ama tevékenységükkel világítja meg, melyet okserű telepítési politikájukkal fejtettek ki. — A mult hő 27-én tartott közlekedési szakosztályi ülésen pedig *Saokolay Kornél*, az ismert nevű hírlapíró, tartott szép és érdekes előadást „A bosnyák vasutakról” és azok politikai fontosságáról, kiváló szakismerettel fejtegetve az okkupált tartományok szépen fejlődő vasuti viszonyait, melyek hathatósan szolgálják sikeres okkupációs politikánk törekvését. — A szépsámu hallgatóság, melynek körében mindkét alkalommal közéletünk igen sok kitűnősége volt jelen, a mindvégig feszült figyelemmel hallgattott felolvasásokat, lelkesült éljezzel hallgattott.

— **Orosz kitüntetés.** A szentpétervári nemzetközi nagy kertészeti kiállításon, a hivatalos katalógus szerint összesen 22 nagy aranyérem osztott ki, melyek közül 5 jutott magyarhoni kiállítóknak, 4 külföldi s 13 oroszországi pályázónak; és pedig a hivatalos katalógus kimutatása szerint: az első fohyószámmal jelzett nagy aranyérmel: *Mathiász János* országos hírnévű szőlőszőlő, (Szőlőskén, jeles tokaj-hegyaljai borért, a 2-ik számmal jelzett nagy aranyérmel: *Hajós József* országgyűlési képviselő, alma és kerti gyűjteményéért, a 15-ik fohyószámmal jelzett nagy aranyérmel: *Hammersberg Jenő* kuriai bíró, tokaj-hegyaljai borért, a 16 ik fohyószámmal jelzett nagy aranyérmel: *Lonkowsky Adolf* mérnök, jeles tokaj-hegyaljai borért és a 18 fohyószámmal jelzett nagy aranyérmel: *Mauthner Ödön*, mint kiállító és rendező, kitűnő magokért nyerték. Honi kiállítóink közül összesen 91-en lettek kitüntetve. Mindenesetre büszkék lehetünk arra a fényes sikerre, hogy a szentpétervári nemzetközi nagy kertészeti kiállításon, Európa többi összes államai val való versenyben, a mindössze 22 nagy aranyérmel közül, hazai kiállítóink 5 nagy aranyérmel nyertek.

— **Pipa-estély.** Furcsa estélyt rendeztek a minap a new-yorki magyar egylet és műkedvelő társaság férfi tagjai. A mulatság zárkörű volt. A meghívottak mindegyike egy-egy remekül gyurt agyapipát és jó dohányt kapott azonnali használatra az udvarias és figyelmes rendezőktől. El lehet képzelni, hogy minő füst lehetett abban a teremben, ahol 150 magyar pöfékeltek. — Ilyen estélyek is csak Amerikában lehetnek divatosak.

— **A szivarok és a tuberkulózis.** Sokan állították már, hogy a szivarok készítésekor a munkásokból a tuberkulotikus bacillusok a szivarokba átmennek s így a betegség a szivarozók közt terjesztik. Dr. Kercz eme állítások folytán vizsgálatot tartott, melynek eredményeképpen kijelenti, hogy a tuberkulotist ily módon megkapni lehetetlen. Igaz ugyan, hogy

a bacillusok a szivarok készítésekor átpántálódhatnak, miután azonban a dohánygyárak a szivarokat csak négy héttel elkészítésük után szállítják el, s ez idő alatt a szivarok még nedvesek, így még ha volnának is rajtuk bacillusok — addig azok mind elpusztulnak.

— **Mütrágya.** (A „*Hungária*” mütrágya, kén-sav- és vegyi ipar r. t. jelentése.) Az elmúlt héten igen sok utánrendelés érkezett, különösen számos megrendelést kaptunk kisebb mennyiségű chilisalétromra; szerény kísérleti-megrendelések ezek kisebb mezőgazdák részéről, kik saját szemekkel akarnak meggyőződni arról, vajjon 40—60 kg.-yi csekély mennyiségű chilisalétromnak egy holdnyi területen való alkalmazásával csukgyan oly szembetűnő eredményt lehet-e elérni. — Legutóbbi jelentésünkben a chilisalétrom fogyasztásáról közzétett statisztikai adatok kiegészítésül jónak látjuk még az 1894. évi behozatali tételek értékét is közre adni. — Legelőli áll Németország, mely 83.412,000 frank értékű chilisalétromot hozott be, mialtal bizonyosságot nyújtott arról, hogy milyen magas fokan áll a mezőgazdaság terén. — Utána következnek Franciaország 39.291,000 frttal, Angolország 24.570,000 és Belgium 25.291,000 frt értékben importált; ennél fogva az utóbbi ország csekély terjedelménél fogva joggal támaszthat igényt arra, hogy kulturális előhaladottság tekintetében az összes földművelő államok fölött áll. — Magyarországra mütrágyázási czélokra körülbelül 30,000 m. m. érkezett 350,000 frt értékben; tehát mi más mezőgazdaságot űző államokkal szemben még rendkívül hátra vagyunk, mindamellet remélhető, hogy a viszonyok e tekintetben csakhamar kedvezőbben alakulnak. — A fogyasztási statisztikában, ár tekintetében a kén-savas-ammon foglalja el a második helyet. — Ezen értékes és igen dús lényenyrágyát a légszeszszegyrátsá-nál nyerik, minek következtében, a természet tekintve, közzében leggazdagabb ország: Anglia áll az első helyen, a mely Brabdry, Glasgow statisztikai adatai szerint az elmúlt évben 1.540,000 méterházast termelt 40.000,000 frank értékben, míg a többi más államok, Észak-Amerikát is beleértve, összesen csak 1.360,000 méterházast termeltek, körülbelül 35.000,000 frank értékben. — Ezen, oly rendkívül értékes és hatékony trágyaszegyrágy fogyasztását tekintve, Német-, Franciaország, Belgium és Anglia állanak legelőli. — A kén-savas-ammon legmagasabb ára 48 frank volt, a legalacsonyabb 25 frank, francia kikötőben érte. — Az árjegyzések semmi változást nem szenvedtek.

Lapunk mai számának valamennyi példányához az „Első magyar gypjmosó és bizományi részvénytársaság” körlevele van mellékelve. A 27 éve fenálló s általános bizalomnak örvendő intézetre, részünkről is felhívjuk t. olvasóink — s különösen a juhartással és gypjutermelessel foglalkozó uradalmak és nagyobb gazdaságok — becses figyelmét.

Szerkesztői üzenetek.

Móricz Pál úrnak, Berettyó-Ujfalu. Nagy élvezettel olvastuk a „Magyar Nemzetgazda”-ban megjelent becses cikkét, s igazán sajnáljuk, hogy a szép és érdekes közgazdasági közlemény, lapunk keretén kívül esik és így azzal tüzetesen nem foglalkozhatunk. A lap eszentül az új czimre megy.

„Dohányosság.” Örömmel és köszönettel vettük rég látott becses sorait, s mindenesetre kérjük a kiállításba helyezett további közleményt is.

„A.” Szakavatott cikkét köszönjük és mindig örömelet közöljük.

„R.” A fenti üzenet szól önnek is.

Polgár Ödön úrnak, Füzee-Gyarmat. Becses megkeresésére — a mütrágyára vonatkozólag — levélbelileg is válaszolunk, s a részben utalunk egyszerűen mai számunk első cikkére, ahol ez szintén fel van említve.

HIRDETÉSEK.

Fischer J.

zsák gyári raktárában
Budapest, Nagykorona-utca 18. sz.

vizmentes ponyvák
kölosön kaphatók.

Ugyanott
új és egyszer használatban volt vizmentes
ponyvák jutányosan kaphatók.

Repeze-ponyvák
darabonként 3 forinttól feljebb.

Továbbá a dohánytermeléshez és gazdálkodáshoz szükséges különféle tárgyak és eszközök gyári raktára.

3—

Tessék mutatványszámot kérni!

MAGYAR BORTERMELŐK LAPJA

szőlőművelési és borászati hetilap.
A legjelesebb szakörök közreműködésével

szerkeszti:

ROMBAY DEZSŐ.

Előfizetési ára:

Egész évre 4 forint.
Fél évre 2 forint.
Negyed évre 1 forint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, a hová az előfizetések küldendők:

3-6 Budapest, Kerepesi-ut 44.

Budapesti Közüti Vaspálya-Társaság.

Hirdetmény.

A Budapesti közüti vaspálya-társaság

XXX-ik rendes közgyűlése

folyó évi április hó 20-án, délután 3 órakor, a társulat saját épületében, V., Lipót-körut 22. szám alatt tartatott meg.

NAPIREND:

1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1894. évi zárszámadásnak és mérlegnek, valamint a felügyelő-bizottság évi vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadása értelmében.

2. Az alapszabályok 1. 2. 24. e), f), h) és i) pontjai, 56., 59. d) pontja és 60. §§-ainak módosítása, illetve törlése.

3. Jelentés a társaság új tervezeteiről.

4. Nefalán egy-egy indítványok a t. cz. részvényesek köréből, a meennyiben alapszabályszertlen (8 nappal a közgyűlés előtt írásban) fognának az igazgatóságnál bemutattni.

Budapest, 1895 április 10-én.

As igazgatóság.

KITŰNŐ TERMÉS

csakis hamisítatlan jó gyártmányú

műtrágyával

Telefon 51-03.

Telefon 51-03.

érhető el. — Mindennemű műtrágyát gyártunk és az ajánlott beltartalomért, valamint az árú hamisítatlan minőségéért szavatolunk. Ingyenes ismertető füzeteket (Columellától) bérmentve 9-24 küldünk. Bármely más szakbeli felvilágosítással szívesen szolgálunk.

a **Sátori gyárak**, Közpnti iroda: **Budapest, IX., Dandár-utca 25.**

Dohánytermelő urak becses figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. dohánytermelő urak becses figyelmébe ajánlani az általam már számos évke óta készített és a dohánytermeléshez különösen alkalmas, kipróbált jószágú és jutányosan beszerezhető

9-12

kocsi és dohánytakaró gyékényeket.

A gyékények árai, a báránfi vasúti állomáshoz szállítva:

100 drb elsőrendű Nr. I.	240 ctm. széles,	300 ctm. hosszú nagy kettős (dupla) gyékény	. 90 frt.
100 " " " " " II.	185 " " "	" " " " " " "	. 60 " "
100 " " " " " III.	170 " " "	" " " " " " "	. 30 " "
100 " " " " " I.	150 " " "	" " " " " " "	. 24 " "
100 " " " " " II.	150 " " "	" " " " " " "	. 20 " "
100 " " " " "	85 " " "	" " " " " " "	. 10 " "

Egyszersmind felkérem a t. megrendelő urakat, méltóztatásuk a megrendelés 15 nappal előbb megtenni, mielőtt a gyékényekre szükségük volna, hogy a megrendelések túlhalmozása miatt, az elküldésnél fennakadás ne történjék.

Klein Lipót gyékénykereskedő, NAGY-BAJON, (Biharmegye) vasúti állomás: Báránfi.

Egeresi műtrágyagyár

Kramer J.

Ajánlja:

különleges dohányműtrágyát,

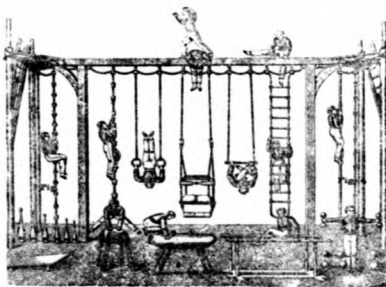
továbbá: párolt csontliszt, szuperphosphát, trágyafosz, chilisalétrum és egyéb különleges műtrágya-termékeket.

Talajvizsgálatok díjmentesen eszközölteknek.

Mindennemű felvilágosítással és árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája:

Budapest, V., Dorottya-utca 9. szám.

9-12

Magyar kenderből készült
legjobb

gazdasági kötelneműeket

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyári cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda:

Károly-körut 9. sz., a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.
Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, labtörlők, ruhaszárító kötelek, lóhálók, kezitáskák stb.; továbbá gazdasági cikkek u. m. **dohányszineg**, istráng, kötőfék, rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kendertömlők, hevederek, kender, kőcz stb. a legjutányosabb eredeti gyári áron.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknek.

9-24